

Illustration: Emma Virke

Konstprofessor Jeff Werner: "Anställ nya chefer för att öka mångfalden på museerna"

● Riksställningar har fått i uppdrag att visa på museisektorns "utvecklingspotential i det mångkulturella Sverige". Analysen haltar, tycker Jeff Werner.

Riksställningars rapport "Museerna och mångfalden", skriven av Eric Fugeläng, diskuterar hur museer kan bli mindre vita, mer kloka och en större angelägenhet för fler svenskar. Den ramlar med andra ord rakt ner i en aktuell debatt om vithetsnormer.

Det stundande extra valet bidrar förstås också till dess aktualitet. För mitt i den politiska striden om vad svenskhet är och kan vara står museerna med sin historia och sina samlingar. Är deras uppgift fortfarande att värna traditionella, nationella värden? Eller har de en roll att fylla i att skapa en mer inkluderande svenskhet?

Vad museer gör är varken betydelsefullt eller oskyldigt. Museerna är publika framgångssuccéer med lika stor publik som biograferna. Men till skillnad från vad som visas på bio litar folk på museer. Mätningar

visar att museer tillhör de institutioner i samhället som har störst förtroende. Därför är det viktigt vad museer säger eller inte säger, liksom vilka röster som hörs och vilka människor som syns där.

Anslående i rapporten är bristen på statistik. Ingen har en klar bild av vilka som arbetar på museum eller vilka besökarna är. De publikundersökningar som finns fokuserar på antal, kön och ålder, eftersom det är det som efterfrågas av uppdragsgivarna. Det fåtal studier som existerar visar att svenskar med utländsk bakgrund är underrepresenterade jämfört med befolkningen i stort. Och att underrepresentationen är än värre bland personalen. Störst mångfald tycks finnas på forskningsintensiva museer, där kompetens väger tungt vid rekryteringar.

Därför är det illa att Kulturrådet, som använder den internationella museiorganisationens Icoms definition av vad museer är, väljer att stryka två viktiga preciseringar: att museer är icke-kommersiella och

bedriver forskning. Dessa punkter i Icoms definition går stick i stäv mot utvecklingen av kulturpolitiken i Sverige, där museerna tvingats bli alltmer kommersiella och krympa sina forskningsambitioner.

Detta har direkta konsekvenser för mångfalden. Få museer kan i dag prioritera att göra de viktigaste utställningarna framför de mest publika. För även om pengarna inte alltid kommer från biljettkassan så påverkas anslagen av antalet besökare, men inte vad dessa besökare fått med sig hem i form av nya insikter eller förändrad världsbild.

Få museer kan i dag prioritera att göra de viktigaste utställningarna framför de mest publika.

Avsaknaden av egen forskningsverksamhet har också medfört litet utbyte med universiteten. Föga förvånande är därför att de i personalen med mest uppdaterade insikter i mångfaldsfrågor också har sämst anställningsvillkor och minst makt, exempelvis timanställda pedagoger med en fot kvar i universitetsvärlden.

Kulturrådet uppmärksammar problemet med att lika söker lika. Museichefer tenderar att rekrytera personal som liknar dem själva, vilket för det mesta betyder vit medelklass. Därför föreslår Kulturrådet än mer temporär personal: volontärer, frilansande curatorer och praktikanter.

Som om det vore prekariatet som ska rädda museerna. Vore det inte bättre att börja förändringen uppifrån och tillsätta andra chefer?

Jeff Werner

Professor i konstvetenskap vid Stockholms universitet, aktuell med forskningskriften "Blond och blåögd" kulturdebatt@dn.se